

Rakennus- ja ympäristölautakunnan lausunto ehdotuksesta Kokkolan kaupungin ilmasto-ohjelmaksi 2025-2035

Rakennus- ja ympäristölautakunta 18.12.2024 § 177
795/00.01.05/2024

Valmistelijat

Kaupunkilupapäällikkö Juhani Hannila ja johtava ympäristötarkastaja Tuomas Hirvijoki

Kokkolan kaupunginhallitus pyytää Kokkolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnalta lausuntoa koskien ehdotusta Kokkolan ilmasto-ohjelmaksi vuosille 2025-2035. Lausunto tulee antaa 20.12.2024 mennessä. Ilmasto-ohjelmaehdotus on myös yleisesti nähtävillä kaupungin verkkosivuilla 29.11.-20.12.2024 välisen ajan, jona aikana siihen voi jättää mielipiteitä.

Ehdotus Kokkolan kaupungin ilmasto-ohjelmaksi vuosille 2025-2035 on oheismateriaalissa A.

Oheismateriaali A

Ilmasto-ohjelma (ehdotus)

Ilmasto-ohjelman tavoitteet ja sisältö

Kokkolan kaupunkistrategian 2022 – 2025 uusi toiminnan kivijalan osa on kaupungin kunnianhimoinen hiilineutraalisuustavoite. Tavoitteena on rakentaa menestymisen edellytyksiä tuleville vuosikymmenille ja sukupolville olemalla hiilineutraali kaupunki vuoteen 2035 mennessä. Hiilineutraalisuudella tarkoitetaan ilmastolain mukaista tasapainoa vuotuisten kasvihuonekaasupäästöjen ja -poistumien välillä Kokkolan kaupungin alueella. Vuodesta 2035 eteenpäin tavoitteena on olla hiilinegatiivinen. Ensimmäisenä askeleena kohti hiilineutraaliutta Kokkolan kaupunki liitettiin Hinku (Kohti hiilineutraalia kuntaa) -verkostoon kaupunginvaltuuston päätöksellä 13.6.2022. Hinku-verkoston jäsenenä kaupungilla on tavoitteena vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Ilmastonmuutos on yksi merkittävimmistä globaaleista ongelmista. Ilmasto on maapallolla muuttunut ja vaihdellut aina, mutta ensimmäistä kertaa muutoksen aiheuttaa ihmisen toiminta. Hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) kuudennen arviointiraportin mukaan maapallon ilmasto on lämmennyt jo yli yhden asteen verran 1800-luvun lopun jälkeen. Suurin syy ilmastonmuutokseen on fossiilisten polttoaineiden käyttö, mikä lisää hiilidioksidin määrää ilmakehässä. Ilmastonmuutos vaikuttaa ihmisten elämään lisäämällä erilaisia sään ja ilmaston ääri-ilmiöitä, kuten helleaaltoja, rankkasateita, kuivuutta ja trooppisia hirmumyrskyjä. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat jo havaittavissa paikallisesti myös Suomessa. Kokkolassa ne näkyvät erityisesti

lisääntyvinä sateina, pidentyneinä hellejaksoina ja lyhentyneinä talvikausina.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on asetettu sekä kansallisia että kansainvälisiä tavoitteita. YK:n Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteena on rajoittaa maapallon keskilämpötilan nousu 1,5 asteeseen. Suomen kansallinen tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2035. Päästövähennystavoitteet ovat -60 % vuoteen 2030 mennessä, -80 % vuoteen 2040 mennessä ja -90 % (pyrkien kuitenkin -95 %) vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon. Jotta nämä tavoitteet saavutetaan, kasvihuonekaasupäästöjä tulee vähentää merkittävästi tulevien vuosikymmenten aikana. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen lisäksi on tärkeää, että maankäyttö, maankäytön muutos ja metsien käyttö -sektorin (LULUCF) päästöjä vähennetään ja mahdollisia hiilinieluja vahvistetaan sekä kasvatetaan.

Kunnat ovat keskeisessä roolissa ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ja ilmastonmuutoksen torjumisessa, sillä ne vastaavat mm. paikallisesta kaavoituksesta, liikennesuunnittelusta ja ympäristökasvatuksen järjestämisestä. Näiden keinojen lisäksi kunnat pystyvät myös vaikuttamaan tuottamiinsa päästöihin esimerkiksi julkisten hankintojen kautta. Toinen merkittävä keino kunnilla on vähentää omistamiensa kiinteistöjen aiheuttamia päästöjä erilaisilla energiaratkaisuilla.

Kokkolan päästövähennystavoitteet on ilmasto-ohjelmassa asetettu seuraavasti:

- Vuoteen 2030 mennessä käyttöperusteisia kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään vähintään 55 prosenttia vuoden 2007 tasosta. Loput 25 prosenttia Hinku-tavoitteesta saavutetaan päästöhyvityksillä.
- Vuoteen 2035 mennessä käyttöperusteisia päästöjä vähennetään vähintään 61 prosenttia vuoden 2007 tasosta.
- Vuoteen 2040 mennessä käyttöperusteisia päästöjä vähennetään vähintään 65 prosenttia.

Kokkolan kaupungin alueella aiheutuvien käyttöperusteisten päästöjen vähentämisen lisäksi kaupunki pyrkii vähentämään myös kulutusperusteisia päästöjä. Kokkolan asukkaiden hiilijalanjälkeä pyritään pienentämään ja seuraamaan.

Kokkolalla on pitkät perinteet ympäristönsuojelussa ja kestävä kehityksen edistämiseksi. Kesäkuussa 2002 Kokkolan kaupunginvaltuusto päätti käynnistää paikallisen Kestävän kehityksen toimintaohjelman, Kokkolan Agendan, laatimisen. Ohjelmatyön taustalla olivat kansainvälisellä tasolla kunnille asetetut velvoitteet. Kokkolan kaupunki päätti samalla allekirjoittaa Aalborgin asiakirjan, jolla kaupunki sitoutuu huomioimaan kestävä kehityksen toiminnassaan ja laatimaan paikallisen toimintaohjelman. Kokkolan ensimmäinen kestävä kehityksen toimintaohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa kesäkuussa 2004. Toimintaohjelma sisälsi kestävä kehityksen edistämiseksi asetetut päämäärät sekä niiden saavuttamiseksi laaditut tavoite- ja

toimenpide-ehdotukset. Ohjelman päivittämistä ei kuitenkaan ole tehty säännöllisesti, ja se on tällä hetkellä vanhentunut.

Kokkolan ilmasto-ohjelman valmistelu alkoi maaliskuussa 2023, kun Hinku-ohjausryhmä päätti hakea Ympäristöministeriön avustusta ohjelman laadintaan. Avustuspäätös saatiin kesäkuussa, jonka jälkeen teematyöryhmät aloittivat työn keräämällä tietoa kaupungin ilmastotyön nykytilanteesta. Ilmasto-ohjelman laadinta käynnistyi virallisesti ympäristöministeriön myöntämän avustuksen myötä.

Kokkolan ilmasto-ohjelma 2025 - 2035 on ensimmäinen kaupunkistrategian mukainen kehittämisohjelma, joka painottuu ilmastoteemaan. Sen tavoitteena on tukea kaupungin ilmastotavoitteiden toteutumista sekä hillinnän että sopeutumisen osalta, tuoda kulutuksesta aiheutuvat päästöt ja niiden vähentäminen näkyvämmiin mukaan kaupungin kestävä kehityksen työhön sekä vauhdittaa siirtymistä kiertotalouden periaatteiden mukaisiin ratkaisuihin. Ohjelman sisällössä käsitellään kaupungin ilmastotyön lähtökohtia, nykyisiä päästöjä, päästövähennystavoitteita sekä konkreettisia toimia päästöjen vähentämiseksi. Lisäksi ohjelmaan sisältyy suunnitelma ilmastotavoitteiden toteutumisen seurantaan sekä viestintä- ja osallistamistoimista eri sidosryhmille. Ilmasto-ohjelma sisältää myös Kokkolan kasvihuonekaasutaseselvityksen, jossa on arvioitu Kokkolan hiilinielut ja -varastot aluetyypeittäin sekä niiden kehitys nykyhetkestä 2040-luvulle.

Ilmasto-ohjelma sisältää kaupungin päästövähennystavoitteet, jotka ohjaavat toimintaa pitkälle tulevaisuuteen. Ohjelman tavoitteena on paitsi vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja sopeutua ilmastomuutokseen, myös vahvistaa luonnon monimuotoisuutta, tukea kestävä kulutusta ja edistää kiertotalouden ratkaisuja. Ohjelmassa esitetään viiteen pääteemaan liittyviä konkreettisia toimia:

1. Maankäyttö, rakentaminen ja kestävä kaupunkiluonto - tavoitteena muun muassa tiivis ja energiatehokas kaupunkirakenne
2. Liikenne - kestävien kulkumuotojen, kuten pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistäminen sekä vähäpäästöiset yksityisautot.
3. Energia ja energiatehokkuus – energian säästäminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön lisääminen
4. Kiertotalous ja kestävä kulutus – kestävä elämäntavan ja kulutustottumusten tukeminen.
5. Kaupungin ilmastotyö, -viestintä ja -verkostot – yhteistyö sidosryhmien kanssa ja asukkaiden osallistaminen.

Kokkolan ilmasto-ohjelmaa on valmisteltu poikkihallinnollisesti tiiviissä yhteistyössä kaupungin eri toimialojen, konserniyhtiöiden ja liikelaitosten kanssa. Lisäksi sen tekemiseen on osallistunut laajasti eri sidosryhmiä, lähes 930 ihmistä ja useita eri organisaatioita.

Ehdotus rakennus- ja ympäristölautakunnan lausunnoksi Kokkolan kaupunginhallitukselle:

Ilmasto-ohjelma on laaja kokonaisuus ja se on laadittu useat eri näkökulmat huomioiden sekä pokkeuksellisen laajaan osallistamiseen perustuen.

Rakennus- ja ympäristölautakunta toteaa, että ilmasto-ohjelmaan on kirjattu useita toimenpiteitä, jotka tukevat Kokkolan kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen ja ilmastokestävyyden saavuttamista sekä ilmastomuutokseen sopeutumisen toimenpiteitä. Näiden joukossa on paljon rakennus- ja ympäristölautakunnan toimialaan ja kaupunkiluvituksen vastuualueelle kuuluvia toimenpiteitä. Toimenpiteiden onnistunut ja pitkäjänteinen edistäminen, toteuttaminen, koordinointi, seuranta ja viestintä edellyttävät riittävää asiantuntijaresurssia. Ilmastoasioiden ja kestävä kehityksen asiantuntemuksella varmistetaan, että ilmasto-ohjelman tavoitteet on mahdollista saavuttaa tehokkaasti ja asiantuntijapohjaisesti.

Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan aktiivista viestintää kaupunkilaisille ja sidosryhmille, joka voi tapahtua esimerkiksi tapahtumien, sidosryhmäyhteistyön, neuvonnan, ohjauksen ja mm. käyttöön otetun ilmastovahti -palvelun avulla.

Lasten ja nuorten ympäristökasvatuksella on Kokkolassa pitkät perinteet mm. yli kolmikymmenvuotisen luontokoulutoiminnan sekä päiväkotij- ja koulu yhteistyön kautta. Hyviä vakiintuneita käytäntöjä ympäristökasvatuksessa tulee ylläpitää ja edelleen kehittää.

Yrityssektorilla kaupunki voi tukea toiminnallaan esimerkiksi pk-sektorin yrityksiä ilmastotavoitteiden asettamisessa ja saavuttamisessa neuvonnalla ja yhteistyöhankkeilla. Verkostomaisella yhteistyöllä on pientenkin yritysten mahdollista asettaa ja saavuttaa asettamansa ilmasto- ja kiertotaloustavoitteet.

Luonnon ilmastokestävyys edellyttää mm. rehevöitymisestä ja muista ilmastomuutoksen aiheuttamista ilmiöistä kärsivien uhanalaisten luontotyyppien ennallistamistoimia ja suojelualueiden aktiivisia hoitotoimia, jotka liittyvät rakennus- ja ympäristölautakunnan vastuulla olevaan ympäristönsuojelutyöhön. Tästä esimerkkinä on mm. rantaluonnon ennallistamiseen liittyvä Helmirahoituksen saanut hanke.

Hiilineutraalin ja kestävä rakentamisen, vähäpäästöisten ja uusiutuvaan energiaan perustuvien lämmitysmuotojen, vesienhallinnan ja kiertotalousajattelun edistämisessä on neuvonnalla ja ohjauksella suuri rooli. Myös uusi rakentamislaki ohjaa rakentamisen vähähiilisyyttä. Kotitalouksia voidaan merkittävästi tukea kestävässä kulutustottumuksissa neuvonnalla ja monilla kaupungin toimenpiteillä. Myös maankäyttöratkaisuilla ja liikennesuunnittelulla sekä niihin vaikuttamalla voidaan merkittävästi hillitä päästöjä ja lieventää ilmastomuutoksen aiheuttamia haitallisia vaikutuksia ympäristössä. Esimerkiksi rankkasateiden aiheuttamien lisääntyvien hulevesimäärien haitallisia vaikutuksia vesistöihin ja

kaupunkitulviin voidaan hillitä hyvin suunnitellulla hulevesien viivytyksellä ja käsittelyllä.

Kaupungin hankinnoilla voidaan merkittävästi vaikuttaa kaupungin oman toiminnan hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen. Hankintojen yhtenä merkittävänä hankintakriteerinä tulisi nostaa esille vähäpäästöisyys koko tuotteen/palvelun elinkaaren ajalta. Myös lautakuntien ja muiden toimielinten omassa toiminnassa esimerkiksi etäosallistumismahdollisuudet ja ilmastoystävälliset tarjoilut ovat pieni, mutta oikeansuuntainen viesti siitä, miten arjen valinnoilla voidaan edistää ilmastotavoitteita.

Rakennus- ja ympäristölautakunta katsoo, että ilmasto-ohjelmaa on syytä täydentää päästöhyvitysten osalta. Ilmasto-ohjelmaan tulee lisätä oma osionsa päästöhyvityksistä ja niiden merkityksestä Kokkolan ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Mm. tuuli- ja aurinkoenergian rooli päästöhyvitysten tuottamisessa ja kaupungin Hinku-tavoitteiden tukemisessa olisi hyvä tuoda selkeästi esille. Päästöhyvitysten tarkempi esille tuominen lisää ymmärrettävyyttä päästöhyvityksistä ja niiden merkityksestä kaupungin ilmastotyössä sekä Hinku-tavoitteiden saavuttamisessa.

Kaupunkilupapäällikkö

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää esittää edellä ehdotetun lausunnon Kokkolan kaupunginhallitukselle.

Päätös

Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyi päätösesityksen.